

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-48

19.1.2024

Gjensidige Forsikring ASA

Næringsliv

Brudd på opplysningsplikten under forsikringsavtalen til sikredes morselskap – "særlige grunner" til å nekte fornyelse av sikredes forsikringer? – fal. § 3-5.

Foretaket avsto et krav rettet under forsikringsavtalen til sikredes morselskap, på grunn av uredelig brudd på opplysningsplikten i skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Opplysningene i skadeoppgjøret ble gitt av A., som var daglig leder, styreleder og eneaksjonær i mor- og datterselskapet. Foretaket varslet deretter at det ikke ville fornye sikredes forsikringer fra hovedforfall, da det ikke lenger hadde tillit til sikrede så lenge A. var eier eller en del av ledelsen. Foretaket anførte at dette var "særlige grunner" som gav foretaket rett til å nekte fornyelse av forsikringsavtalen, jf. fal. § 3-5. Sikrede bestred at opplysningsplikten var brutt under skadeoppgjøret til morselskapet, og anførte at det uansett ikke var identifikasjonsadgang mellom mor- og datterselskapet i dette tilfellet. Nemnda kom til at brudd på redegjøringsplikten som sikrede i morselskapet også måtte regnes som et "særlig forhold" ved spørsmål om fornyelse av foretakets avtale med et annet selskap, men med samme sikrede.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmålet om sikrede har krav på videreføring av forsikringsforholdet, etter uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjør i sikredes morselskap.

Sikredes morselskap søkte erstatning for vannskader et hotell ble påført i mars 2020. Foretaket besluttet 16.3.21 å avslå erstatning og si opp forsikringsavtalen på grunn av uredelig brudd på opplysningsplikten under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde og femte ledd.

A. var daglig leder og styreleder i det sikrede selskap, samt daglig leder, styreleder og eneaksjonær i morselskapet.

Foretaket varslet 26.3.21 at det ikke ville fornye sikredes forsikringer fra hovedforfall 1.7.21. Foretaket viste til at det ikke lenger har tillit til sikrede, og at dette gjaldt så lenge A. var eier, en del av ledelsen eller på annen måte opptrådte på vegne av firmaet. Foretaket anførte at dette var "særlige grunner" som gav foretaket rett til å nekte fornyelse, jf. fal. § 3-5 annet ledd.

Sikrede klaget på foretakets avgjørelse. Foretakets kundeombud opprettholdt foretakets standpunkt etter en ny vurdering 8.10.21.

Sikrede krever videreføring av forsikringsavtalen. Det foreligger ikke uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret for morselskapet. Det er uansett ikke identifikasjonsadgang mellom mor- og datterselskap i dette tilfellet.

Forsikringsforetaket krever at forsikringsforholdet avsluttes.

Det foreligger uredelig brudd på redegjøringsplikten fra A. for et skadeoppgjør for sikredes morselskap. Dette utgjør "særlige grunner" som gir foretaket rett til å nekte fornyelse av avtalen

med sikrede, jf. fal. § 3-5 annet ledd, så lenge A. er eier, en del av ledelsen eller opptrer på vegne av firmaet.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om Sikrede/A. har krav på videreføring av forsikringsforholdet.

Nemnda kom i FinKN 2024-47 til at spørsmålet om foretaket var uten ansvar pga. As uredelige brudd på redegjøringsplikten i skadeoppgjøret for morselskapet måtte avvises fra behandling fordi saken ikke var egnet for utelukkende skriftlig saksbehandling ved Finansklagenemnda. Denne saken er derfor ikke rettslig avklart i morselskapets favør på nåværende tidspunkt.

Nemnda legger til grunn at foretakets påstand om rett til å avslutte forsikringsforholdet forutsetter at daglig leder/styreleder uredelig brøt redegjøringsplikten i et skadeoppgjør i sikredes morselskap.

Fal. § 8-1 femte ledd gir foretaket rett til å si opp "enhver forsikringsavtale det har med sikrede". "Sikrede" er "den som etter forsikringsavtalen vil ha krav på erstatning eller forsikringssum", jf. tidligere fal. § 1-2 bokstav c). Ved forsikring av blant annet aksjeselskap vil formuleringen "sikrede" referere til styret, administrerende direktør eller annen selskapsledelse, samt eier av selskapet, jf. Brynildsen m.fl., Forsikringsavtaleloven med kommentarer, 3. utg. 2014, s. 177-178. A. er daglig leder og styreleder både i morselskapet og i datterselskapet og opptrer derfor som sikrede for begge selskaper. Det uredelige bruddet på redegjøringsplikten er imidlertid foretatt som sikrede under morselskapets forsikring. Ordlyden i fal. § 8-1 tilsier at oppsigelsesretten gjelder for den sikrede som har brutt redegjøringsplikten, og at oppsigelsesretten ikke kan utvides til å gjelde for avtaler med andre selskap selv om det er samme person som opptrer som sikrede i disse selskapene, jf. også FinKN 2012-386, hvor nemnda kom til at brudd på fal. § 8-1 begått av sikrede under en privat forsikring ikke ga foretaket grunnlag for å si opp forsikringen for diverse selskaper hvor sikrede var daglig leder. Fal. § 8-1 femte ledd vil derfor ikke kunne hjemle en oppsigelse av sikredes forsikring i dette tilfellet.

Foretakets adgang til å unnlate å fornye forsikringen er for øvrig regulert i fal. § 3-5, med følgende ordlyd frem til 1.7.22:

Vil ikke selskapet at forsikringen skal fornyes automatisk, må det varsle forsikringstakeren om dette senest to måneder før forsikringstidens utløp. Varslet skal være skriftlig og grunnlagt. I motsatt fall fornyes forsikringsforholdet for ett år.

Selskapet kan bare unnlate å fornye en forsikring etter første ledd når det foreligger særlige grunner som gjør det rimelig å avbryte forsikringsforholdet. Selskapet skal i varslet orientere om adgangen til å benytte utenrettslige tvisteløsningsordninger, eventuelt om andre muligheter for å få prøvd om selskapet har rett til å unnlate fornyelse.

Foretakets varsel er datert 26.3.21 og sendt per brev. Forsikringsavtalen har hovedforfall 1.7.21. Foretaket forklarer grunnlaget for å nekte fornying av avtalen og opplyser om klagemulighetene. Foretaket har dermed oppfylt kravene til varsling i bestemmelsens første ledd.

Foretaket kan etter fal. § 3-5 annet ledd kun nekte å fornye en forsikring dersom det foreligger "særlige grunner" som gjør det "rimelig" å avbryte forsikringsforholdet. Formuleringen "særlige grunner" forutsetter at det må skje et avvik fra den normale eller forutsatte gjennomføringen av forsikringsavtalen, men bestemmelsen sier ikke noe om hvilke grunner som kan påberopes.

NOU 1987:24 pkt. 3.3.3, har følgende omtale av adgangen til å unnlate å fornye:

Et utgangspunkt for oss er at når først et selskap har akseptert en person som forsikringstager, har det også et visst ansvar for at vedkommende får opprettholdt sitt forsikringsbehov. Hvor den oppsagte får tegnet en ny tilsvarende forsikring i et annet selskap, oppstår det riktignok ikke noe problem. Det at en forsikring

nektes fornyet er imidlertid såpass spesielt at vi ikke ser det som usannsynlig at oppsigelsen blir kjent innen bransjen og medfører at vedkommende får problem med å få ny forsikring i et annet selskap. Vi mener derfor at selskapet ikke skal stå fritt i å kvitte seg med en forsikringstager som det en gang har akseptert. På samme måte som ved oppsigelse i perioden, jf utkastet § 3-3 første ledd annet punktum, må det kunne kreves at selskapet kan påvise en særlig grunn som gjør det rimelig å gå til oppsigelse. Det at en forsikringstager er en ulykkesfugl, og har høyere skadefrekvens enn det normale, bør ikke alene kunne begrunne oppsigelse. Det må i tilfellet komme noe i tillegg som viser at tillitsforholdet mellom forsikringstageren og selskapet er brutt. Selskapet må f.eks kunne påvise at forsikringstageren har medvirket til fremkallelse av forsikringstilfellet, eller gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjør.

Et avslag pga. uredelig brudd på redegjøringsplikten under skadeoppgjøret vil ifølge disse uttalelsene gi rett til å unnlate fornyelse.

I nåværende sak er imidlertid redegjøringsplikten brutt av sikrede under morselskapets forsikring, mens oppsigelsen gjelder overfor sikrede i datterselskapets forsikring. Fal. § 3-5 gjelder forholdet til "forsikringstageren", og utgangspunktet må være at hvert enkelt kundeforhold må vurderes for seg. Samtidig vil "tillitsforholdet" som forarbeidene omtaler gjelde forholdet mellom foretaket og den personen som har ansvaret for å ivareta pliktene overfor foretaket. Dette er derfor en personlig relasjon som ikke nødvendigvis er begrenset til et kundeforhold. Når A. har brutt foretakets tillit ved uredelig brudd på redegjøringsplikten, er dette noe som hefter ved A. som person. Det er ikke rimelig at foretaket skal tvinges til videre forretningsforbindelse med en person som gjør seg skyldig i et slikt tillitsbrudd.

Til støtte for denne løsningen viser nemnda også til forarbeidene til fal. § 1B-3 annet ledd annet punktum, som anvender tilsvarende formulering som betingelse for avslag på forsikring. Ot.prp. nr. 41 (2007–2008) s. 100 angir her:

Annet ledd annet punktum gjelder andre særlige forhold som medfører at avslaget ikke kan regnes som urimelig overfor den enkelte. ... Her omfattes blant annet forhold som er av betydning for tillitsforholdet mellom forsikringssøkeren og selskapet, for eksempel tidligere skadehistorikk eller mistanke om forsikringssvindel.

Siden dette gjelder avslag på en søknad om forsikring, må mistanken om forsikringssvindel gjelde en annen avtale enn det søknaden gjelder. Dette taler for at tillitsforholdet gjelder den personlige relasjonen, uavhengig av det enkelte avtaleforholdet.

Nemnda mener derfor at brudd på redegjøringsplikten som sikrede i morselskapet også må regnes som et "særlig forhold" ved spørsmål om fornyelse av foretakets avtale med et annet selskap, men med samme sikrede.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant) og Johannes Straume (næringsrepresentant).